Uusia ja vanhoja oivalluksia heti ja hetken päästä

21.1.2022

Suomen suurin digitaalisen koulutuksen ja oppimisen tapahtuma Interaktiivinen Tekniikka Koulutuksessa, eli ITK konferenssi, järjestettiin Hämeenlinnassa 1.-3.12.2021. Digikyvyn projektitiimi lähti paikan päälle etsimään ideoita erityisesti pedagogiikka- ja teknologia- teemojen alta. Ohjelma sisälsi yli sata esitystä, joista kukin valitsi itselleen mielekkäimmät. Mitä jäi käteen?

Verkko-oppimisen pirulliset ongelmat

Itselleni antoisin esitys oli Aalto-yliopiston FITech -yksiköstä Hämeenlinnaan saapuneella Akseli Huhtasella. Hän veti huoneen täyteen verkko-oppimisen pirullisia ongelmia valottavassa puheenvuorossaan; liekö syynä, että hän tarjosi myös ratkaisuja ongelmiin? Huhtasen mukaan verkko-oppimisen ongelmat voidaan kiteyttää kolmeen:

1. heikko läpäisyprosentti varsinkin ei-pakollisissa kursseissa,
2. kehnohkot oppimistulokset ja
3. pedagogisen luovuuden rajoittuneisuus.

Tiivistetysti siis: opiskelijat eivät pysy aktiivisina ja lopettavat kesken. Huhtasen mukaan ongelma ei ole ainoastaan Aalto-yliopiston, vaan ilmiö on havaittavissa yleismaailmallisesti; esimerkiksi Harvardin huippukurssit kärsivät ihan samoista ongelmista.

Ratkaisuja tarjolla

Itsekin painin sivutoimisena opettajana samojen haasteiden kanssa, joten halusin ehdottomasti vinkkejä. Yllättäen Huhtanen tarjosi lääkkeeksi verkko-oppimisen ongelmiin varsin perinteisiä keinoja.

Ensinnäkin opiskelijoita kannattaa aktivoida läpi kurssin, mutta erityisesti heitä on syytä aktivoida kurssin alkuun jollain riittävän haastavalla tehtävällä. Tehtävä ei saa kuitenkaan olla sellainen, että sen vaikeus vie motivaation heti alkuunsa.

Sillä, millaisia tehtäviä verkkokurssilla on, on merkitystä, mutta Huhtasen mukaan ongelmana usein on, että opiskelijat eivät näe tehtävillä olevan merkitystä. Toisin sanoen, kun oppija ei ymmärrä, miten tehtävät liittyvät opeteltavaan aiheeseen tai häneen ja kanssaopiskelijoihin, motivaatio oppia laskee. Tehtävät kannattaa myös antaa riittävän pieninä palasina, jotta oppijalla säilyy hallinnantunne ja kokonaisuus pysyy selkeänä. Hyvä tehtävä houkuttelee oppimaan.

Opiskelijan aktiivisena pitämiseen Huhtanen tarjoaa keinoksi palautteen antamista kurssin alusta loppuun. Palaute voi olla henkilökohtaista kommentointia tai sen voi saada muilta kurssilaisilta tai oppimisympäristön toiminnallisuuksien kautta. Arviointiakaan ei kannata jättää ainoastaan kurssin loppuun, vaan tehdä sitä koko

kurssin ajan, jotta opiskelijat tietävät olevansa oikeilla raiteilla ja pysyvät hereillä.

Huhtanen korostaa myös tiimin merkitystä suoriutumiselle: psykologisesti turvallisessa tiimissä monimutkaistenkin asioiden opettelu onnistuu, joten hyvää ryhmähenkeä kannattaa ruokkia myös verkkokursseilla. Usein pienet ryhmät kurssin sisällä toimivat paremmin esimerkiksi keskusteluissa ja vastuun jakamisessa.

Kuka tukee opettajaa?

Kenellä on aikaa pedagogiseen luovuuteen, kun on niin paljon kaikkea? Opettajat kokevat usein olevansa aika yksin uuden, tai vanhankin, verkkokurssin äärellä. Aikaa, osaamista tai jaksamista ei ole, ja monesti helpoin ratkaisu on lopulta mennä samalla kaavalla kuin aina ennenkin. Kuitenkin luovat pedagogiset ratkaisut voisivat innostaa opiskelijoita enemmän, ja ruokkisivat kenties myös opettajan innostusta hänen nähdessään opiskelijat aktivoituneina.

Yhdeksi ratkaisuksi opettajan tukemiselle Huhtanen antaa kurssien yhteiskehittämisen. Porukalla pähkäily on antoisaa puuhaa, joka paitsi säästää itseltä aikaa ja vaivaa, vahvistaa siinä sivussa yhteisöllisyyttä.

Toisena apurina voisi toimia jonkinlainen digitaalinen vertaistukikanava, jossa voi matalalla kynnyksellä kysyä kaverilta vinkkiä johonkin verkko-oppimisen haasteeseen. Näinä Teamsien kulta-aikoina tällainen on helposti pystytettävissä.

Osaaminen tuo turvallisuutta

Asioita on helppo toimeenpanna, jos on osaamista. Oma osaaminen toimiikin opettajan jaksamisen kivijalkana, sillä ajantasaiset digitaidot vähentävät stressiä ja tuovat turvallisuutta ja varmuutta. Pidemmällä aikavälillä ne myös säästävät aikaa ja helpottavat uusien kurssien laatimista. Mutta ei tietenkään ole itsestäänselvyys, että opettaja automattisesti hallitsee kaikki digitaaliset työvälineet, tai tietää, mitä pedagogisia ratkaisuja olisi hyvä käyttää milloinkin! Uuden opetteluun ei ole oikotietä, mutta jälleen kerran: mistä lisää aikaa?

”Elefantti kannattaa syödä pala kerrallaan”, sanotaan joskus. Tiedämme kaikki, että sama pätee osaamisen kohdalla: taitoja kannattaa kartuttaa suunnitelmallisesti ja pienin askelin pala kerrallaan. Ja itseään kuunnellen! Mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja on runsaasti; riittää, kun tunnistaa ja valitsee itselleen parhaiten sopivat. Toinen innostuu osaamismerkeistä, toinen painetusta opuksesta. Joku hyötyy eniten oppimispiireistä, kun joku katselee itsekseen Wistecin videoita ja lähtee sitten kokeilemaan käytännössä.

Strategiasta käytäntöön

Yrityksissä korostetaan strategiatyötä muutoksen tekemisen välineenä. Tätä samaa voisi soveltaa omaan henkilökohtaiseen kehittymiseen. Kun selventää itselleen ”isossa kuvassa”, mitä taitoja tarvitaan tämän päivän työelämässä, ja mitä itsellä jo on, on helpompi lähteä pilkkomaan kokonaisuutta osiin ja tehdä oma

operatiivinen suunnitelma puuttuvien taitojen kartuttamiseksi.

Me seamkilaiset voimme aloittaa oman strategiamme laadinnan liittymällä Moodlesta löytyvälle **Digikyky-kurssille.** Kurssille on koottu kaikkea hyödyllistä uuden oppimisen tueksi. Ensimmäisenä voi vaikkapa tutustua 10 minuutin itsereflektointikokonaisuuteen, joka on avoin sekä opiskelijoille että henkilöstölle. Työterveyslaitoksen tuottama Työelämätaidot 2030-luvulla -paketti sisältää videon ja tehtäviä, jotka herättelevät meitä miettimään:

- Mitkä työelämätaidot ovat tulevaisuudessa tärkeitä?
- Missä taidoissa voisi itse vielä kehittyä?
- Miten voisi soveltaa näitä taitoja omaan työelämäänsä?

Tämän ajattelutehtävän jälkeen voi olla helpompi orientoitua siihen, että lähtee systemaattisesti kartuttamaan taitojaan.

Se isoin oivallus

Vanha klisee, ”joskus pitää lähteä kauas nähdäkseen lähelle” tuli jälleen todistettua. Minun kohdallani tämä tarkoitti, että piti lähteä Hämeenlinnaan! Istuin yleisössä kuuntelemassa eräälle peruskouluverkostolle laadittua (digi)suunnitelmaa, joka pääpiirteissään ja yksinkertaistetusti sisälsi seuraavat osiot:

- mitä digitaitoja oppilaat tarvitsevat,
- mitä valmiuksia opettajilla on opettaa näitä taitoja,
- mitä pitää tehdä ja millä aikataululla, että opettajille saadaan riittävät valmiudet,
- mitä sen jälkeen jokainen opettaja voi tehdä, jotta tarvittavat taidot saadaan oppilaille.

Tässä kohtaa teki mieleni Arkhimedeksen tavoin hypätä pystyyn ja huudahtaa ”Heureka!”. Nimittäin minulle kirkastui, että näinhän asia juuri on! Sama periaate pätee moneen asiaan, mutta myös digikyvykkyyteen: ensin mietitään, mistä kyvykkyys koostuu, sitten kartoitetaan mitä taitoja jo on, ja lopuksi luodaan suunnitelma tilanteen paikkaamiseksi. Yksinkertaista!

Tavoite keväälle

Osa oivalluksista tuli heti, osa kypsyi vasta ITK päivien jälkeen. Osa kypsynee vielä paljon myöhemmin. Eikä onneksi kaikkea tarvitse myöskään osata heti.

Digikyvyn projektitiimissä, olemme kukin jäsen asettaneet keväälle 2022 itsellemme tavoitteen uusien digitaitojen opettelun suhteen. Haastamme jokaisen seamkilaisen mukaan tavoittelemaan uusia taitoja ja oppimaan yhdessä, huippuporukassa!

[Julkaisusarjasta Digikyky – Ajattele työ uudelleen, osa 5 – Yhteisöllinen oppiminen]

Piia-Pauliina Mäntysaari
Asiantuntija, TKI
SeAMK

Kirjoittaja toimii ESR REACT -rahoitteisessa DigiKyky – Digitaalisten kyvykkyyksien kehittäminen ja

hyödyntäminen -hankkeessa asiantuntijana.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020